

Gemeente Amsterdam
Dienst Onderzoek en Statistiek

Aantrekkelijkheid van Amsterdam

Projectnummer: 10048

E. van Oirschot MSc
L. van Oirschot MSc
drs. J. Slot

Oudezijds Voorburgwal 300
1012 GL Amsterdam
Telefoon 020 251 0402
e.oirschot@os.amsterdam.nl

Postbus 658
1000 AR Amsterdam
Fax 020 251 0444
www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, juni 2010

Inhoud

Inleiding	5
1 Methodiek	7
1.1 Conceptueel model	7
1.2 Analyse	8
2 Resultaten	11
2.1 Aantrekkelijkheid van buurtcombinaties	11
2.2 Overwegingen	14
Samenvatting en conclusies	17
Bijlage 1 Beschikbare indicatoren	19
Bijlage 2 Factoranalyse	21
Bijlage 3 Negen concepten	23

Inleiding

Veel gemeentebesturen stellen zichzelf de vraag: hoe kunnen we onze gemeente aantrekkelijk maken voor bewoners en bedrijven? Met meer (hoogopgeleide) bewoners en bedrijven, en dus meer werkgelegenheid en economische groei, is een gemeente succesvoller.

Wat is aantrekkelijkheid?

Maar wat is aantrekkelijkheid eigenlijk? Wat maakt dat bedrijven en bewoners naar een bepaalde plek trekken en niet naar een andere? En hoe kunnen bestuurders deze factoren beïnvloeden?

Er zijn vele theorieën over aantrekkelijkheid. Een recent onderzoek dat deze theorieën bundelt en vertaalt naar de Nederlandse situatie, is het onderzoek van Gerard Marlet (2009)¹. Volgens Marlet wordt de aantrekkelijkheid van een stad bepaald door de ligging ten opzichte van concentraties werk en natuur en de aanwezigheid van voorzieningen in de vorm van cultuur, horeca, de kwaliteit van de woningvoorraad en veiligheid. Daar komen (hoogopgeleide) bewoners op af, wat de stad aantrekkelijker maakt voor bedrijven. Werken volgt wonen, zoals Marlet het uitdrukt².

Deze theorieën over de aantrekkelijkheid van de stad zijn toegepast op Amsterdam in de eerste versie van de Integrale Beleidsmonitor³. De monitor heeft tot doel de vele beschikbare informatie over de stad zo samen te vatten dat in één oogopslag duidelijk wordt hoe Amsterdam ervoor staat. De beleidsmatige gevolgen voor de stad staan centraal.

Cijfermatige benadering

De Dienst Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam kiest een *cijfermatige* benadering bij het beantwoorden van de vraag wat aantrekkelijkheid voor Amsterdam precies inhoudt en hoe aantrekkelijkheid gemeten kan worden. Uitgangspunt daarbij is een conceptueel model opgesteld in het kader van de eerdergenoemde Integrale Beleidsmonitor. Dit model (zie hoofdstuk 1), gebaseerd op het onderzoek van Gerard Marlet, brengt het begrip aantrekkelijkheid verder in beeld. In het model wordt verondersteld dat de aantrekkelijkheid van de stad samenhangt met onder andere de bevolkingssamenstelling, de veiligheid en de economie.

De concepten in het model zijn abstracte begrippen die op zichzelf niet meetbaar zijn. O+S heeft getracht deze abstracte begrippen meetbaar te maken en ze om te zetten naar een aantrekkelijkheidsscore. Op basis van deze score kunnen gebieden binnen Amsterdam met elkaar vergeleken worden.

---

¹ Marlet, G.: *De aantrekkelijke stad*. VOC Uitgevers. Nijmegen, 2009.

² Wonen volgt ook werken: de aanwezigheid van voldoende banen heeft een aanzuigende werking. Zie bijvoorbeeld de resultaten van het ACRE-onderzoeksprogramma.

³ De Integrale Beleidsmonitor Amsterdam, werkversie d.d. 11 april 2010.

Aantrekkelijkheidscore

Het berekenen van een aantrekkelijkheidscore is niet eenvoudig. Niet alleen de definitie van het concept aantrekkelijkheid zelf levert problemen op. Ook de enorme hoeveelheid beschikbare informatie, afkomstig uit verschillende bronnen, maakt de analyse moeilijk. Welke informatie moet wel gebruikt worden en welke niet?

Dit rapport beschrijft de keuzes die O+S heeft gemaakt bij het berekenen van een aantrekkelijkheidscore. Daarnaast worden de resultaten gepresenteerd. O+S zet hiermee een eerste stap naar het meetbaar maken van het abstracte begrip aantrekkelijkheid. Verder bevat het rapport een overzicht van de gebruikte data en van aanvullende informatie die O+S (op aanvraag) beschikbaar heeft. Daarmee vormt dit rapport ook een uitnodiging aan anderen die de volgende stap willen zetten in het aanscherpen van de analyse.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk wordt de methodiek beschreven die gebruikt is om een aantrekkelijkheidscore te berekenen. Het tweede hoofdstuk beschrijft de resultaten. Verder wordt ingegaan op enkele kanttekeningen die bij de methode en het eindresultaat geplaatst kunnen worden.

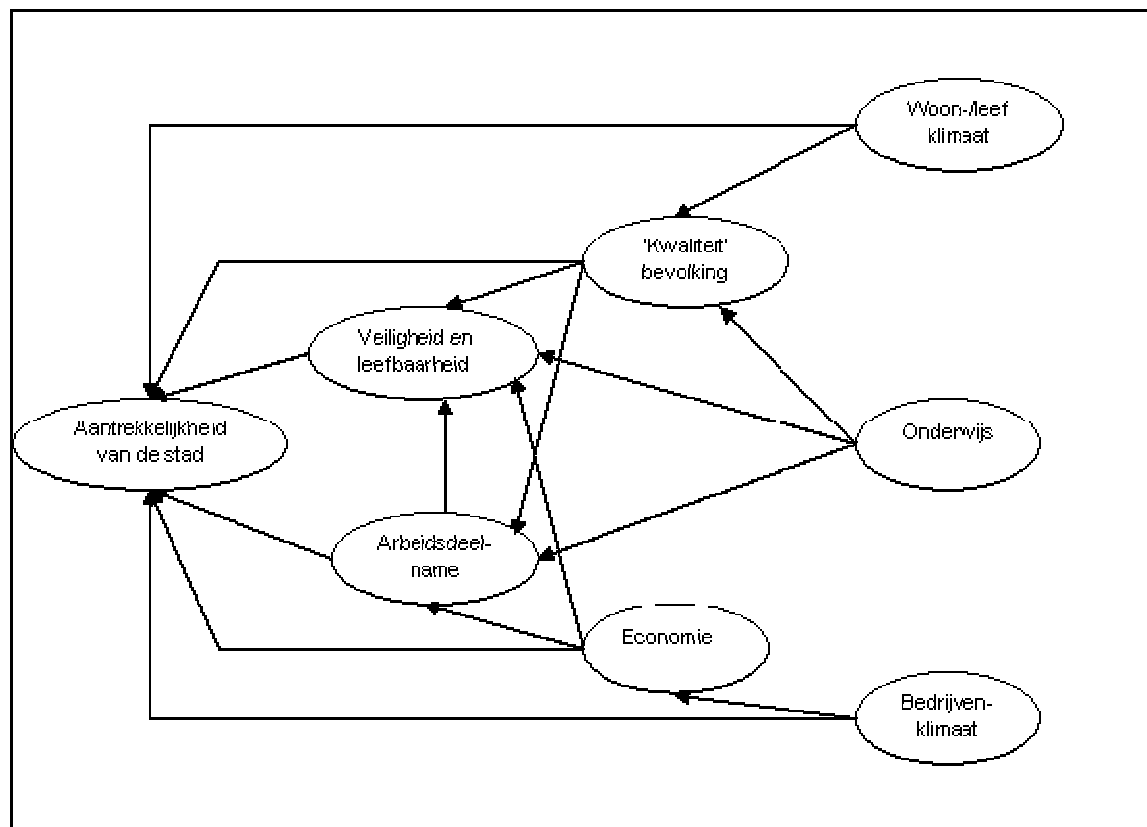
Bijlage 1 bevat een overzicht van de data die O+S beschikbaar heeft. In bijlage 2 staat de statistische analyse verder uitgewerkt. Bijlage 3 bevat een lijst met in de uiteindelijk gebruikte concepten en indicatoren en hun definities.

1 Methodiek

1.1 Conceptueel model

Het conceptueel model in figuur 1 bestaat, naast aantrekkelijkheid, uit zeven concepten: woon-leefklimaat, onderwijs, bedrijvenklimaat, bevolkingssamenstelling, economie, veiligheid/leefbaarheid en arbeidsdeelname. Dit zijn allemaal abstracte containerbegrippen die op zichzelf niet meetbaar zijn. Daarom is bij elk concept een aantal mogelijk onderliggende indicatoren bedacht die wel te observeren zijn. Bijlage 1 bevat een overzicht van de indicatoren die in aanmerking kwamen en waarvan O+S over de data beschikt⁴. Zo zijn aan het concept economie vier mogelijke indicatoren gekoppeld: het aantal zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers), het aantal bedrijven, het aantal banen en het aantal banen per inwoner.

Figuur 1 Conceptueel model

⁴ Er zijn ook indicatoren denkbaar waarvan O+S niet over de benodigde gegevens beschikt. Enkele voorbeelden zijn omzet van bedrijven en bewonersparticipatie.

1.2 Analyse

Met behulp van statistische analyse is vastgesteld welke indicatoren een goede weergave zijn van een concept. Niet alle indicatoren in bijlage 1 zijn gebruikt. Sommige indicatoren bleken een concept toch niet goed weer te geven of overlappen elkaar zo sterk dat ze niet tegelijkertijd opgenomen hoeven te worden. Bij deze keuzes hebben niet inhoudelijke, maar cijfermatige afwegingen de doorslag gegeven. Een meer uitgebreide beschrijving van de statische analyse is te vinden in bijlage 2.

Van zeven naar negen concepten

In tabel 1 zijn de uiteindelijke concepten en bijbehorende indicatoren te zien. Het concept woon-leefklimaat valt uiteen in drie dimensies: tevredenheid met de woonomgeving, welvaart en cultuurvoorzieningen. Ook het concept arbeidsdeelname heeft twee dimensies (arbeid en armoede). Het concept bedrijvenklimaat ontbreekt omdat dit concept vanuit het perspectief van bewoners niet relevant is. Bovendien zijn weinig geschikte indicatoren beschikbaar.

De zeven concepten uit het model zijn dus omgezet naar negen nieuw concepten. De gebruikte data zijn, op enkele uitzonderingen na, uit 2007 en op het niveau van de buurtcombinaties⁵.

Tabel 1 Uiteindelijke concepten en bijbehorende indicatoren*

Concept	Indicatoren
Bevolking	Aandeel jongeren 0-18 jaar Aandeel niet-westerse allochtonen Gemiddeld opleidingsniveau Etnische diversiteit
Tevredenheid met de woonomgeving	Sociale cohesie / vertrouwen in de buurt Tevredenheid met onderhoud groenvoorzieningen Tevredenheid met onderhoud straten en stoepen Tevredenheid met onderhoud woningen
Welvaart	Aantal sportvoorzieningen Aandeel koopwoningen Aandeel grote woningen Gemiddelde OZB-waarde
Cultuurvoorzieningen	Voorzieningen voor actieve cultuurbeoefening Voorzieningen voor beeldende kunst Aantal bioscopen en theaters
Onderwijs	Gemiddelde cito-score Aandeel jongeren met een startkwalificatie Aandeel jongeren dat de school afmaakt (geen voortijdig schoolverlaters)
Veiligheid/leefbaarheid	Objectieve veiligheid Subjectieve veiligheid Onveiligheidsgevoel

⁵ De uitzonderingen staan, samen met de definities van de indicatoren, in bijlage 3.

Tabel 1 (vervolg) Uiteindelijke concepten en bijbehorende indicatoren*

Concept	Indicatoren
Arbeid	Netto-arbeidsparticipatie
	Werkloosheid
Armoede	Aandeel niet-werkende werkzoekenden
	Aandeel langdurig werklozen
	Aandeel minima met een uitkering
Economie	Aantal bedrijven
	Aantal banen
	Aantal banen per persoon
	Aantal ZPP'ers

* Deze tabel is ook opgenomen in bijlage 3, inclusief de definities van alle indicatoren.

Het tiende concept

De aantrekkelijkheidscore is een samenvatting van de negen concepten. Een andere mogelijkheid is aantrekkelijkheid op dezelfde manier meetbaar te maken als de andere concepten uit het model. Migratiesaldi van verschillende groepen kunnen hier als indicatoren gebruikt worden, maar ook de aanwezigheid van nieuwe stedelingen en de verhuisgeneigdheid van de inwoners zijn mogelijke indicatoren. O+S kiest niet voor deze methode, omdat aantrekkelijkheid een veelomvattend begrip is. Het is een weergave van veel gerelateerde en van elkaar afhankelijke processen. Dat is niet te “vangen” met slechts enkele indicatoren.

De totaalscore

De scores op de nieuwe concepten zijn samengevoegd tot één totaalscore per buurtcombinatie. Deze totaalscore is dus een weergave van de aantrekkelijkheid van een buurtcombinatie. Echter, deze totaalscore zegt op zichzelf niets. De scores krijgen pas betekenis als ze met elkaar worden vergeleken. Vergelijken gebeurt op basis van het gemiddelde voor heel Amsterdam.

In het volgende hoofdstuk worden de resultaten nader besproken en toegelicht aan de hand van kaartmateriaal.

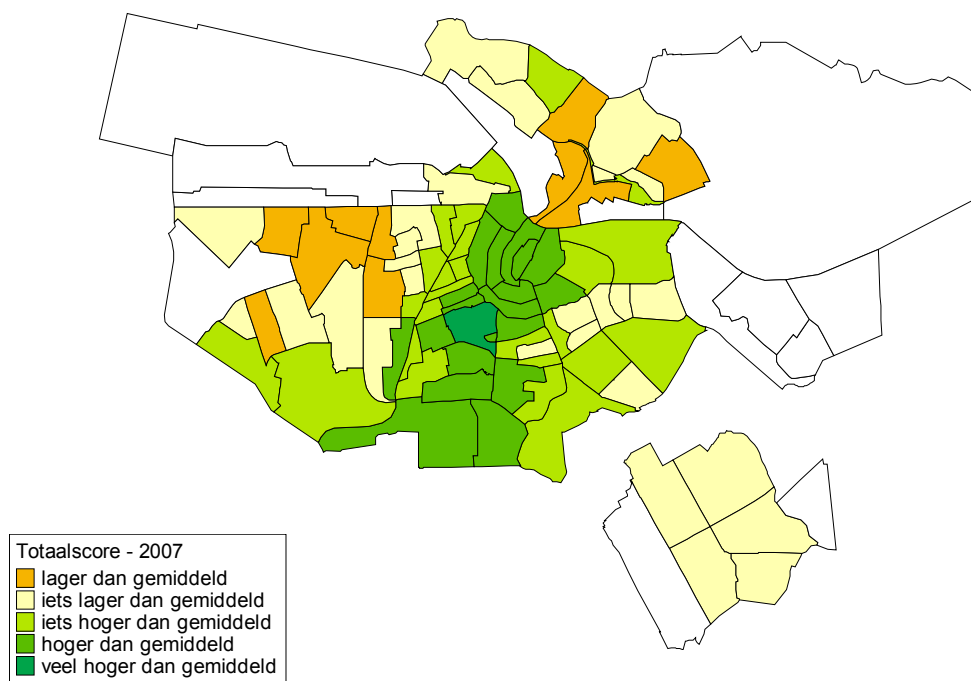
2 Resultaten

De aanpak zoals beschreven in het vorige hoofdstuk heeft negen concepten opgeleverd: bevolking, tevredenheid met de woonomgeving, welvaart, cultuurvoorzieningen, onderwijs, veiligheid/leefbaarheid, arbeid, armoede en economie. Wanneer deze samengevoegd worden, vormen zij een aantrekkelijkheidscore per buurtcombinatie.

2.1 Aantrekkelijkheid van buurtcombinaties

In figuur 2.1 is per buurtcombinatie de aantrekkelijkheidscore voor 2007 te zien. Elke buurtcombinatie⁶ heeft een kleur die de score en de afwijking van het Amsterdams gemiddelde weerspiegelt. Groen staat voor beter dan het Amsterdams gemiddelde terwijl geel, oranje en rood staan voor scores beneden of ver beneden het gemiddelde.

Figuur 2.1 Totaalscore aantrekkelijkheid 2007

In figuur 2.1 is een duidelijk patroon zichtbaar. De buurten in de stadsdelen Centrum en Zuid scoren het hoogst. De buurt met de hoogste score, Museumkwartier, ligt middenin dit gebied. Buurten die verder van het centrum liggen, voornamelijk in de stadsdelen Nieuw-West, Noord en Zuidoost, hebben lagere scores. Voor de buurtcombinaties De Kolenkit, Geuzenveld en Slotermeer-Noordoost zijn de totaalscores het laagst.

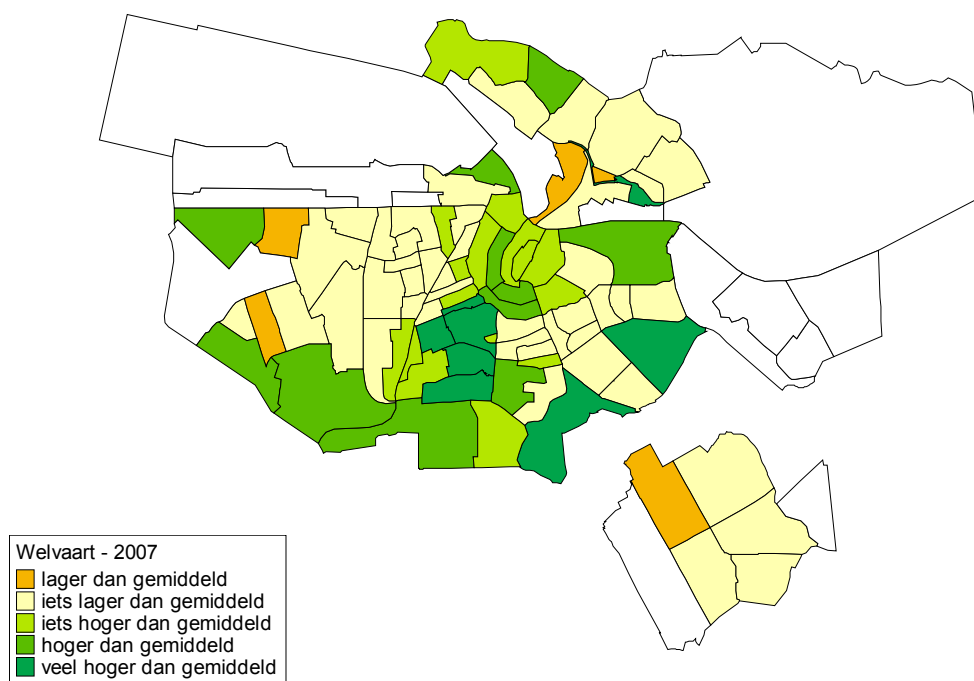
⁶ Buurtcombinaties met weinig inwoners zijn buiten beschouwing gelaten.

Welvaart

Om meer inzicht te geven in de opbouw van de aantrekkelijkheidscore, wordt in figuur 2.2 één concept weergegeven, de welvaartscore. Dit is dus een onderdeel van de aantrekkelijkheidscore. De welvaartscore is een samenvoeging van vier indicatoren: het aantal sportvoorzieningen, het aandeel koopwoningen, het aandeel grote woningen en de gemiddelde OZB-waarde.

Er is een groot aantal buurten dat hier een andere kleur heeft dan in figuur 2.1. Er zijn meer buurten met erg hoge scores –de donkergroene kleur–, maar ook meer buurten met een lagere score –de gele kleur. De verschillen in welvaart tussen buurten zijn dus groter dan de verschillen in de totaalscore.

Figuur 2.2 Score welvaart 2007

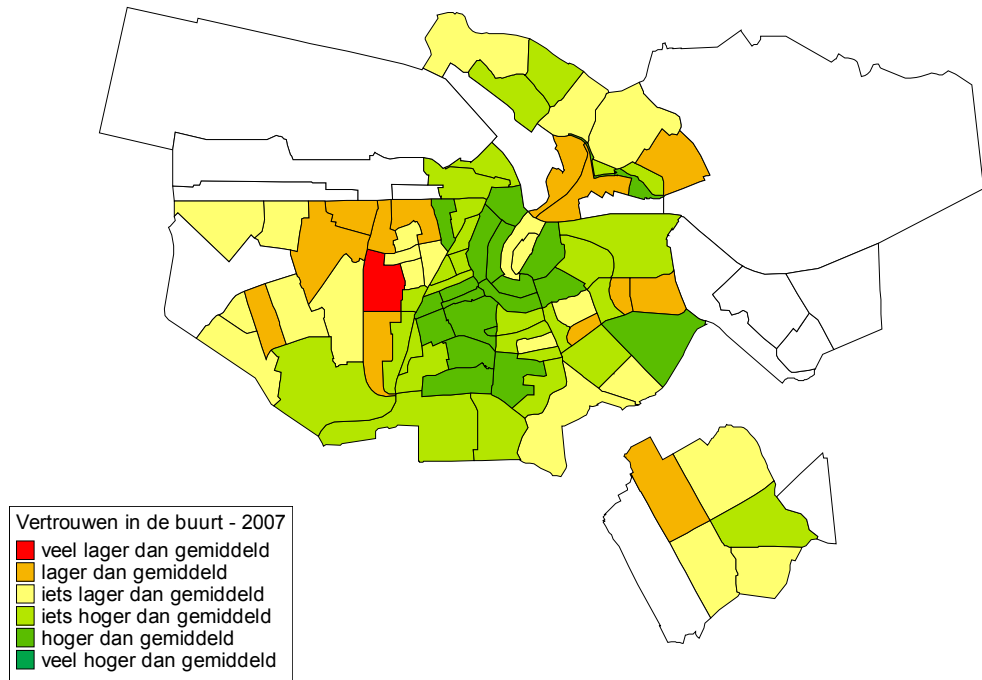

Vertrouwen in de buurt

Ondanks de verschillen tussen figuur 2.1 en 2.2 blijft het onderscheid zichtbaar tussen Centrum en Zuid enerzijds en de omliggende delen van de stad anderzijds. Dit verschil is ook duidelijk te zien wanneer we één indicator als voorbeeld nemen. In figuur 2.3 is zo'n indicator te zien: vertrouwen in de buurt.

Twee buurten in hartje centrum wijken af van het patroon. Het vertrouwen in de buurt is daar iets lager dan gemiddeld in Amsterdam, en daarmee ook lager dan je zou verwachten op basis van de eerder getoonde kaartjes. Dat komt doordat in deze buurten diefstal en (drugs)overlast veel voorkomen. De aantrekkelijkheidscore is zo opgebouwd dat deze 'afwijking' weer rechtgetrokken wordt. De totaalscore in deze twee buurten in het centrum is namelijk hoger dan gemiddeld in Amsterdam.

Figuur 2.3 Vertrouwen in de buurt 2007

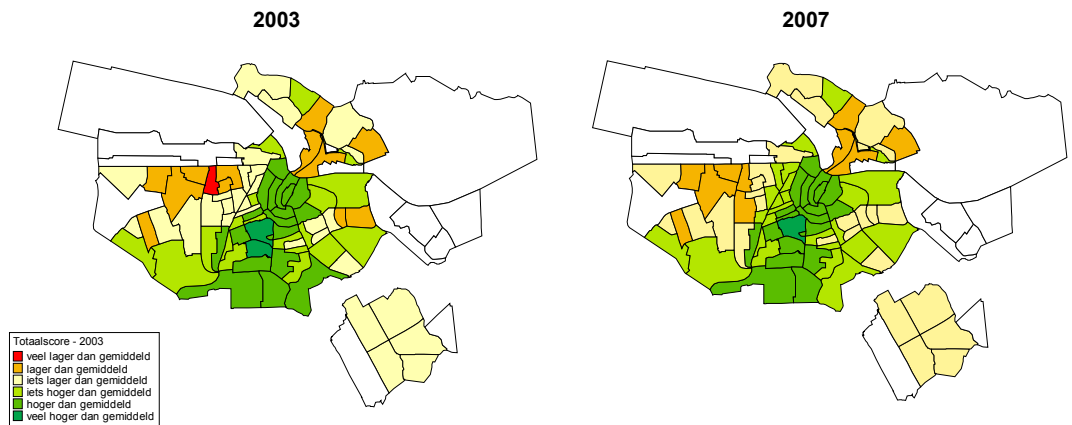

Vergelijking 2003-2007

Figuur 2.4 toont wederom de aantrekkelijkheidscore voor 2007, maar nu staat de score voor 2003 ernaast. De figuur maakt in één oogopslag zichtbaar dat er weinig veranderingen zijn. Verder zijn de zones weer duidelijk te onderscheiden: het centrum en het zuiden van de stad zijn aantrekkelijker dan de perifere zones (voornamelijk de stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost).

Bij nadere bestudering van figuur 2.4 valt stadsdeel West op, waar elf van de achttien buurtcombinaties in 2007 aantrekkelijker zijn dan in 2003.

Figuur 2.4 Totaalscore aantrekkelijkheid 2003 en 2007

2.2 Overwegingen

Bij de gebruikte methode zijn enkele kanttekeningen te plaatsen. Ze hebben betrekking op de grote hoeveelheid informatie die bij elkaar is gevoegd, de volledigheid van het conceptueel model en op de weging van de concepten.

Veel op één hoop

De vergelijking tussen de score in 2003 en 2007 heeft duidelijk gemaakt dat de aantrekkelijkheidscore erg stabiel is. Er zijn buurtcombinaties die van kleur veranderen, maar het algemene beeld blijft staan. Dat is enerzijds een teken dat de ontwikkelde score robuust is, en dus betrouwbaar. Anderzijds maakt het duidelijk dat het samenvoegen van zeer veel informatie tot één score ertoe leidt dat extremen minder zichtbaar zijn. Als een stijging in de ene factor tegelijk optreedt met een daling in de andere, dan verandert de totaalscore niet, en lijkt het alsof de situatie ongewijzigd is.

De verschillen worden nog minder zichtbaar door de kleuren: de grenzen zijn getrokken bij één standaardafwijking. Er zijn buurtcombinaties waar de score wel verandert, maar binnen een standaardafwijking van het gemiddelde blijft. Op het kaartje is dat niet te zien, omdat beide scores dezelfde kleur opleveren.

Volledigheid van het model

Het conceptueel model uit hoofdstuk 1 is gebruikt als basis. Dit model is slechts een algemene weergave van het concept aantrekkelijkheid en daaraan gerelateerde begrippen. Het is geen wetenschappelijk getoetst model.

Een eerste overweging daarbij betreft de volledigheid van het model. Omdat aantrekkelijkheid zo'n veelomvattend begrip is, zijn meer concepten –en dus dimensies en indicatoren– denkbaar dan O+S nu in de analyse heeft opgenomen. De vraag is of dat daadwerkelijk meer inzicht oplevert. Zoals gezegd is de totaalscore nu al zo robuust dat de invloed van één enkele indicator gering is. Bovendien zijn veel indicatoren uit de totaalscore gelaten omdat ze geen unieke bijdrage leveren. Er zijn dus wel nieuwe indicatoren denkbaar, maar dan vooral als vervangers van andere indicatoren en niet als toevoeging.

Causaliteit en weging

Het gebruikte conceptueel model bevat pijlen die onderlinge, causale relaties tussen de concepten aangeven. Echter, omdat het geen getoetst model is, is onzeker of deze relaties bestaan en hoe sterk ze zijn. Daarom heeft O+S besloten alle geconstrueerde factoren in gelijke mate bij te laten dragen aan de aantrekkelijkheidscore. Daarbij is dus geen sprake van oorzaak-gevolgrelaties en is geen weging toegepast. Een dergelijke weging lijkt logisch –veiligheid is misschien belangrijker voor de aantrekkelijkheid van de stad dan het aantal cultuurvoorzieningen–, maar is ook problematisch. Want hoeveel belangrijker is veiligheid dan precies? En voor wie?

Een eerste poging tot het toepassen van een weging heeft geen grote verschillen in de totaalscore opgeleverd. Wanneer de arbeid, armoede en economie dubbel tellen in de berekening, dan krijgen slechts enkele buurten een andere kleur. Hetzelfde gebeurt als de

concepten tevredenheid met de woonomgeving, welvaart, cultuurvoorzieningen en veiligheid/leefbaarheid dubbel tellen.

Samenvatting en conclusies

Wat is aantrekkelijkheid? En hoe kan dit gemeten worden?

Deze vragen staan centraal in dit rapport, waarop O+S een cijfermatig antwoord probeert te geven. Aantrekkelijkheid van de stad meetbaar maken is een lastige opgave. Dit rapport beschrijft de werkwijze van O+S.

Een groot aantal indicatoren is, met behulp van statistische analyse, teruggebracht tot negen concepten: bevolking, tevredenheid met de woonomgeving, welvaart, cultuurvoorzieningen, onderwijs, veiligheid/leefbaarheid, arbeid, armoede en economie. Deze negen concepten vormen samen een aantrekkelijkheidscore. Voor alle Amsterdamse buurtcombinaties is zo'n score berekend.

Wanneer de scores van de buurtcombinaties met het Amsterdams gemiddelde worden vergeleken, dan tekent zich een duidelijke tweedeling af. De buurten in het centrum en het zuiden van de stad zijn aantrekkelijker dan buurten in de omliggende gebieden. Dit patroon is stabiel over de tijd.

De indeling in zones en concepten is geen definitieve. De huidige analyse vormt een beginpunt voor een analyse van de stad. Over de juistheid valt te discussiëren. Zo is het denkbaar concepten en indicatoren toe te voegen of juist weg te laten. Ook is het mogelijke bepaalde concepten zwaarder te laten wegen in het berekenen van de aantrekkelijkheidscore. Verder is het denkbaar dat in andere steden of regio's, of op een andere schaalniveau, een andere dynamiek geldt.

Deze mogelijkheden liggen open voor toekomstige analyse. O+S nodigt anderen uit de analyse aan te scherpen en beschikt over veel materiaal dat daarbij gebruikt kan worden. Dit materiaal is op aanvraag verkrijgbaar.

Bijlage 1 Beschikbare indicatoren

Tabel 2 Indicatoren beschikbaar bij O+S, naar buurtcombinatie, 2001 t/m 2007

Concept	Indicatoren	onderscheid tussen groepen	
Bevolking	Aantal inwoners		
	Beroepsbevolking	jong: 15 t/m 24 jaar oud: 25 t/m 64 jaar totaal: 15 t/m 64 jaar	
	Bevolking naar leeftijd		0-18 jaar
			19-34 jaar
			35-64 jaar
			65 jaar en ouder
		Aantal huishoudens	
		Aandeel niet-westerse allochtonen	
		Aandeel nieuwe stedelingen	
		Gemiddeld opleidingsniveau	
		Etnische diversiteit	
		Aandeel jongeren 0-18	
		Aandeel ouderen 65+	
		Inversie van diversiteit	
Woon-leefklimaat	Sociale cohesie / vertrouwen in de buurt		
	Voorzieningen voor actieve cultuurbeoefening		
	Voorzieningen voor beeldende kunst		
	Aantal bioscopen en theaters		
	Aantal m2 recreatieterrein		
	Kwaliteit dienstverlening stadsdeelkantoren*		
	Aantal sportvoorzieningen		
	Tevredenheid onderhoud groenvoorziening*		
	Tevredenheid onderhoud straat en stoep*		
	Tevredenheid onderhoud woningen*		
	Tevredenheid met de buurt		
	Woningvoorraad naar eigendom		eigenaar / bewoner (koop)
			sociale verhuur
		particuliere verhuur	
Woningvoorraad naar grootte		1 of 2 kamers	
		3 of 4 kamers	
		5 of meer kamers	

* Alleen op stadsdeelniveau beschikbaar

Tabel 2 (vervolg) Indicatoren beschikbaar bij O+S, naar buurtcombinatie, 2001 t/m 2007

Concept	Indicatoren	onderscheid tussen groepen	
Woon-leefklimaat	Woningvoorraad naar OZB-waarde		
	Aandeel sociale huurwoningen		
	Aandeel koopwoningen		
	Woningvoorraad naar grootte in %		
	Totale woningvoorraad		
Onderwijs	Cito-scores*		
	Gemiddeld opleidingsniveau		
	Aandeel jongeren 18-22 jaar met een startkwalificatie		
	Aandeel voortijdig schoolverlaters onder jongeren tot 23 jaar		
Bedrijvenklimaat	Inversie van voortijds schoolverlaters (=succesvolle afronding, afmakers)		
	Aandeel beschikbare bedrijventerreinen	van totale oppervlakte van landoppervlakte	
Aantrekkelijkheid	Migratie: vestigingen	niet-westerse allochtonen	
		westerse allochtonen	
		autochtonen	
		totaal	
	Migratie: vertrek	niet-westerse allochtonen	
		westerse allochtonen	
		autochtonen	
		totaal	
	Migratiesaldo	niet-westerse allochtonen	
westerse allochtonen			
autochtonen			
	totaal		
Veiligheid/leefbaarheid	Objectieve veiligheidsindex		
	Gevoel van onveiligheid		
	Subjectieve veiligheidsindex		
Arbeidsdeelname	Netto-arbeidsparticipatie		
	Werkloosheid		
	Langdurig werklozen	langer dan 3 jaar	
		totaal	
	Minima: Uitkeringsontvangers	bijstand	
		aow	
		andere minima	
		totaal	
		Aandeel langdurig werklozen	
		Aandeel werklozen	
	Aandeel ZZP'ers		
	Aandeel minima		
	Inversie van netto-arbeidsparticipatie		
Economie	Aantal ZZP'ers		
	Aantal bedrijven		
	Aantal banen		
	Aantal banen per persoon		

* Alleen op stadsdeelniveau beschikbaar

Bijlage 2 Factoranalyse

De lijst met mogelijke indicatoren in bijlage 1 is door middel van factoranalyse teruggebracht tot negen nieuwe concepten.

Eerst is per concept uit het model een factoranalyse van alle indicatoren uitgevoerd. Daarmee is de samenhang tussen alle indicatoren in kaart gebracht. Zo werd duidelijk dat het concept arbeidsdeelname twee dimensies heeft en dat woon-/leefklimaat uiteenvalt in drie dimensies. Uiteindelijk zijn negen groepen indicatoren gemaakt die onderling verschillen maar intern sterk samenhangen. Voor elk van deze groepen is een betrouwbaarheidsanalyse gedaan om nogmaals te controleren hoe sterk de samenhang is en inzicht te krijgen in de bijdrage van elke indicator. Indicatoren die niet veel toevoegden aan de 'kracht' van hun groep zijn verwijderd. Een voorbeeld daarvan is het percentage ouderen in de groep 'bevolking', dat geen toegevoegde waarde heeft wanneer het percentage jongeren ook in de groep zit.

Met de indicatoren die overbleven zijn de negen nieuwe concepten samengesteld. Die zijn zo gecodeerd dat hogere scores gunstiger zijn. Het concept armoede, bijvoorbeeld, is zo gecodeerd dat een hoge waarde nu een lage armoede betekent.

Aantrekkelijkheidsscore

In tabel 3 hieronder staan de resultaten van een factoranalyse van alle nieuwe concepten. Er zijn twee componenten, wat zou betekenen dat de negen concepten twee dimensies (van aantrekkelijkheid) weergeven. In tabel 3 is te zien dat veiligheid de vreemde eend in de bijt is: de factorlading is hoger op component 2 dan op component 1. Veiligheid sluit dus minder goed aan op de andere concepten.

Tabel 3 Resultaten factoranalyse van negen nieuwe concepten*

factor	component 1	component 2
bevolking	0,919	0,056
economie	0,691	-0,435
welvaart	0,791	0,317
tevredenheid	0,867	-0,118
cultuurvoorzieningen	0,625	-0,598
armoede	0,802	0,324
arbeid	0,746	-0,038
veiligheid	0,546	0,653
onderwijs	0,903	-0,126

* Varimax-rotatie, grens Eigenwaarde = 1

Veiligheid past minder goed in het patroon, omdat er een paar buurtcombinaties zijn in Stadsdeel Centrum die slechter scoren op veiligheid, terwijl ze op andere indicatoren juist

positief scoren. Dat komt doordat het aantal aangiften van diefstal en (drugs)overlast daar hoger is en bewoners zich onveiliger voelen. Dit geldt voornamelijk voor de buurten Burgwallen-Oude Zijde en Burgwallen-Nieuwe Zijde (zie ook figuur 2.3 in de resultatensectie).

Omdat veiligheid ook relatief hoog laadt op component 1 is ervoor gekozen dit concept toch bij de andere concepten te voegen zodat één aantrekkelijkheidscore ontstaat.

Bijlage 3 Negen concepten

Tabel 4 Uiteindelijke concepten, bijbehorende indicatoren en hun definities

Concepten en indicatoren	Definities
Bevolking	
Aandeel jongeren 0-18 jaar	
Aandeel niet-westerse allochtonen	Aandeel niet-westerse allochtonen (uit Afrika, Zuid- en Midden-Amerika en Azië m.u.v. Indonesië en Japan)
Gemiddeld opleidingsniveau	Gemiddelde score: 1 = lager onderwijs, 2 = lager middelonderwijs, 3= hoger middelonderwijs, 4 = hoger onderwijs
Etnische diversiteit	Herfindahl-index: $1 - ((\text{aandeel per etnische groep}/100)^2)$ bij elkaar opgeteld (hoge score = homogeen, lage score = divers)
Tevredenheid met de woonomgeving	
Sociale cohesie / vertrouwen in de buurt	Gemiddelde score op schaal: zie onderzoek Putnam
Tevredenheid met onderhoud groenvoorzieningen	Tevredenheid over het onderhoud aan de groenvoorziening, rapportcijfer (alleen stadsdeelniveau).
Tevredenheid met onderhoud straten en stoepen	Tevredenheid over het onderhoud aan straten en stoepen, rapportcijfer (alleen stadsdeelniveau).
Tevredenheid met onderhoud woningen	Tevredenheid over het onderhoud aan de woningen, rapportcijfer (alleen stadsdeelniveau).
Welvaart	
Aantal sportvoorzieningen	Het aantal sportvoorzieningen per 1.000 bewoners.
Aandeel koopwoningen	
Aandeel grote woningen	Aandeel woningen met 5 of meer kamers
Gemiddelde OZB-waarde	Gemiddelde OZB-waarde / WOZ-waarde
Cultuurvoorzieningen	
Voorzieningen voor actieve cultuurbeoefening	Aantal voorzieningen voor actieve kunstbeoefening per 1.000 bewoners. Dit zijn bijvoorbeeld muziekscholen, dansscholen en toneelverenigingen. Geteld zijn de voorzieningen die staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Data uit 2008.
Voorzieningen voor beeldende kunst	Aantal voorzieningen per 1.000 bewoners voor het bekijken of kopen van beeldende kunst. Het gaat om galeries, musea en kunsttuitcentra. Geteld zijn de voorzieningen die staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Data uit 2008.
Aantal bioscopen en theaters	Aantal bioscopen en theaters per 1.000 bewoners. Data uit 2008.
Onderwijs	
Gemiddelde cito-score	De Citotoets meet de leervorderingen van leerlingen in groep 8. De leerlingen kunnen een score halen tussen 501 en 550 punten. De scores van leerlingen die het advies krijgen om naar het praktijkonderwijs of het vmbo met leerwegondersteunend onderwijs te gaan en leerlingen die kort in

Aandeel jongeren met een startkwalificatie	Nederland wonen, worden niet meegenomen bij het berekenen van het gemiddelde (alleen stadsdeelniveau).
Aandeel jongeren dat de school afmaakt (geen voortijdig schoolverlaters)	Het percentage 18 tot en met 22-jarigen dat minimaal een havo of MBO-II diploma heeft gehaald. Dit opleidingsniveau, de zogenaamde startkwalificatie, is (over het algemeen) de minimumeis om succesvol tot de arbeidsmarkt toe te treden. Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tot 23 jaar die zonder startkwalificatie de school voor speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs verlaat.
Veiligheid/leefbaarheid	
Objectieve veiligheid	De objectieve veiligheidsindex wordt berekend op basis van aangiftecijfers en gerapporteerde slachtofferschappen van 7 veiligheidselementen: inbraak, diefstal, geweld, overlast, vandalisme, verkeer en drugs. De score 100 staat voor de gemiddelde veiligheid in Amsterdam in 2003. Hoe lager de score op de veiligheidsindex, hoe veiliger een gebied is.
Subjectieve veiligheid	De index wordt berekend op basis van drie elementen: veiligheidsbeleving, vermijdingsgedrag en buurtproblematiek. De score 100 staat voor de gemiddelde veiligheidsbeleving in Amsterdam in 2003. Hoe lager de score op de veiligheidsindex, hoe beter de veiligheid is beoordeeld.
Onveiligheidsgevoel	Percentage personen dat zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt
Arbeid	
Netto-arbeidsparticipatie	Werkzame beroepsbevolking (12 uur of meer per week) in procenten van de bevolking van 25-64 jaar
Werkloosheid	Aandeel mensen dat niet of minder dan 12 uur per week werkt, binnen 2 weken beschikbaar is voor een baan van 12 uur of meer per week en daar actief naar op zoek is (percentage van de beroepsbevolking).
Armoede	
Aandeel niet-werkende werkzoekenden	Bij het CWI ingeschreven personen -15 t/m 64 jaar- die geen werk hebben en één uur of meer per week willen werken.
Aandeel langdurig werklozen	Aantal langdurige werklozen onder de bevolking van 15 tot en met 64 jaar. Langdurige werklozen staan langer dan 3 jaar ingeschreven bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) als niet-werkende werkzoekende (NWW'er)..
Aandeel minima met een uitkering	
Economie	
Aantal bedrijven	Totaal aantal bedrijfsvestigingen
Aantal banen	Aantal werkzame personen (12 uur of meer per week)
Aantal banen per persoon	Aantal banen gedeeld door aantal bewoners (beroepsbevolking)
Aantal ZPP'ers	Aantal bedrijfsvestigingen met 1 werkzame persoon (12 uur of meer per week, zelfstandige zonder personeel)
